

2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підруч. Харків: Еспада, 2006. 776 с.

УДК 340.1(043.2)

Шапенко Л.О., старший викладач,
Куц П.Р., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВА ІДЕОЛОГІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Людина, громадянин – є невід’ємною складовою держави. В свою чергу, будь-який суспільний устрій будується на певних правових нормах, принципах, ідеях, правовій ідеології в цілому. Саме тому формування правової ідеології як такої є надзвичайно важливим, особливо в умовах правової трансформації та змін у суспільному житті.

Правова ідеологія є частиною правосвідомості суспільства, невидимим інструментом, який впливає на формування таких понять як справедливість та закон у людській свідомості [1, с. 165-167]. Завдяки правильному напрямку її розвитку можливо не лише реформувати правову систему країни, а й докорінно змінити її. Проте не варто плутати правову ідеологію з терміном правової психології. Так як останній передбачає формування цінностей та певних стандартів покладаючись на емоції, що особа переживає сприймаючи те чи інше явище [2, с. 11].

На сучасному етапі розвитку нашої держави досить актуальним є питання формування «нової» правової ідеології. Оскільки зміни «владної верхівки» та способів управління державою вже говорять про зміну правових моделей соціальних відносин. Адже трансформації підлягають як шляхи розвитку так і засоби та інструменти для досягнення цілей збалансованого розвитку суспільства та держави.

У юридичній літературі виділяють декілька основних рис правової ідеології: системність; духовно-практична освіта; змістовний, функціональний та цільовий аспекти [3, с. 419-421]. В першу чергу, ідеологія є певною системою концептуальних ідей, яка задає напрям дій та їх межі реалізації. Духовно-практична освіта це прояв свідомості та її місце у структурі суспільства. Змістовність полягає у сукупності ідей, думок, суджень, що зачіпають усі сфери життя. Тобто, так званий інформаційний базис, що наповнює ідеологію практичним змістом, поясненням, прикладом тощо. Відповідно до цього, функціональний аспект полягає в організаційному моменті, зокрема виховному та пізнавальному. Ну і власне цільовий аспект – санкціонування форм управління, організації влади та пояснення їх інтеграції і перетворення.

Правова ідеологія слугує основою формування конституцій кожної держави, писаних та неписаних законів. Саме вона здатна пояснити етапи правового реформування, інтеграції та розвитку правової системи. Зміст правової ідеології різних країн є яскравим прикладом викладення юридичної матерії, розуміння тих чи інших правових явищ, теорій тощо. Суспільно-правова ідеологія є фундаментом юридичної політики держави, в якому закладені прогресивні інтеграційні ідейні погляди певної епохи, орієнтовані на потреби суспільства.

Сучасна правова ідеологія України знаходиться під впливом трансформаційних процесів. Яскравим прикладом цьому є імплементація норм європейського права та гармонізація директив Європейського Союзу. Сучасна правосвідомість населення України зазнала колосальних змін, що, в першу чергу, пливуть з європейського простору. Підтвердженням цього факту є тісна співпраця нашої держави з Європейським Союзом. Також важливо зазначити, що національна правова ідеологія формується під впливом пострадянського простору. Корінь її виникнення надзвичайно глибокий та походить від часів формування менталітету громадян нашої держави, національності як такої. Проте на даному етапі на випередження крокує саме європеїзація правової ідеології.

Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – Угода), яка набула чинності 01 вересня 2017 року, стала фактично фундаментом для трансформації політичної ідеології. Дана угода передбачає низку загальноприйнятих принципів, зокрема таких, як повага до основоположних прав і свобод людини, демократичних принципів та верховенства права. Угода внесла вагомі зміни у правове регулювання практично кожної сфери життя нашої держави як на міжнародній арені, так і у внутрішньому регулюванні. Слід зазначити, що одним із найбільш вагомих аспектів Угоди є створення зони вільної торгівлі та поглибленої зони вільної торгівлі. Адже стабільна економічна ситуація в країні та перспектива вирішення питань інфляції, пропорційного оподаткування та покращення рівня доходів серед громадян є фундаментом для побудови міцного політичного підґрунтя й демократії в цілому.

Основною перевагою у підписанні Угоди та фактично становлення на шлях трансформації правової ідеології є особливості дії договору, адже вона передбачає можливість вибору. А точніше, окрім загальнообов'язкових норм, можливість застосування та гармонізації тих чи інших директив Європейського Союзу лише у тому обсязі, який на думку спеціалістів є доречним та сприятливим для суспільства. Такий підхід дозволяє поступово реформувати правову ідеологію та державний устрій в цілому, мінімізувавши кризовий (перехідний) період та його наслідки.

Підсумовуючи, важливо зазначити, що правова ідеологія є одним із

основних інструментів управління державою та складовою правосвідомості суспільства. Її формування є доволі довготривалим та складним процесом, який залежить від багатьох різноаспектних факторів. На даному етапі, Україна перебуває на шляху трансформації власної правової ідеології, реформування системи права в цілому та поширення нових принципів, теорій та ідей. А основоположним напрямком розвитку держави є впровадження європейських правових стандартів та принципів і, як наслідок, європеїзація державної політики та формування європейського правового простору.

Література

1. Калітинський В.М. Правова ідеологія: філософсько-правовий погляд. *Наше право*. 2016. № 1. С. 163-168.
2. Пампура М.В. Зміст та особливості правової ідеології як складової правосвідомості в умовах системної трансформації українського суспільства. *Право.ua*. 2017. № 1. С. 10-15. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/pravo_2017_1_4%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/pravo_2017_1_4%20(1).pdf) (дата звернення: 18.04.2020).
3. Маркович Х. Правова ідеологія як основа формування громадянського суспільства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. 2016. № 855. С. 418–423.

УДК 123.1+340.11(043.2)

Бригінець А.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ПРАВО І СВОБОДА: ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ

Дослідження фундаментальної проблематики свободи через складність та множинність підходів для її вирішення потребує осмислення з теоретичного боку та вирішення з практичного на відповідному конкретному етапі людської цивілізації. Це обумовлюється тим, що кожне покоління трактує по-різному свободу, а проблема втілення її в праві тривалий час викликає безліч дискусій [1, с. 159].

У свідомості багатьох індивідів свобода асоціюється з відсутністю внутрішніх і зовнішніх обмежень, безкарністю та вседозволеністю. Це не сприяє становленню традицій законслухняності, а навпаки посилює вплив правового нігілізму. Зміцнення державності та порядку в правовій і політичній сферах, без яких розвиток громадянського суспільства є немислимим, повинні спиратися на стійкий ідеологічний фундамент. Слід визнати юридичне розуміння свободи як категорії права, що протистоїть розумінню свободи як вседозволеності та перешкоджає «розмиванню» підвалин правосвідомості й правової культури суспільства. Адже, як